

---

## האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

התעללות והזנחת קטינים- היבטים קרימינולוגים, משפטיים וטיפוליים  
- 61113

תאריך עדכון אחרון 15-09-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: קרימינולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): שוש תורג'מן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [shosh@haruv.org.il](mailto:shosh@haruv.org.il)

שעות קבלה של רכז הקורס:

---

מורי הקורס:  
ד"ר שוש תורג'מן

תאור כללי של הקורס:

המחקר בתחום ההתעללות בילדים התפתח לאורך השנים וידע שינויים מרחיקי לכת. ההבנה כי ילדים בסיכון אינם מיעוט וכי מדובר בתופעה רחבה יותר משהיה מקובל לחשוב בעבר, הובילה לפיתוח כלים לאבחון וטיפול, כמו גם לשינוי חקיקתי נרחב. ייחודו של הקורס הנוכחי הוא בראייה המשלבת פרספקטיבה קרימינולוגית, משפטית וטיפולית. הקורס הנוכחי יתמקד בהיכרות עם התופעה של ילדים נפגעי התעללות והזנחה.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הסטודנטים יחשפו להגדרות היסוד בתחום, למאפייני התופעה, האטיולוגיה שלה וביטוייה השונים. עוד יציג הקורס בפני הסטודנטים את המאפיינים של פוגעים מינית בקרב קטינים ואת מערך המענים הטיפוליים, השיקומיים והמשפטיים לילדים.

דרישות נוכחות (%):

נוכחות חובה והשתתפות פעילה בשיעורים

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מבוא לתופעת ההתעללות בילדים;  
הזנחה והתעללות רגשית;  
ילדים חשופים לאלימות;  
התעללות מינית - בתוך ומחוץ למשפחה;  
טראומה והשפעתה על הילדות וההורות;  
השפעות ארוכות טווח של טראומה;  
רה-ויקטימיזציה בקרב קורבנות תקיפה מינית;  
חשיפה לפורנוגרפיה והשפעתה על בני נוער;  
התנהגות מינית לא תואמת גיל, קטינים פוגעים מינית;  
"ארגז כלים" לשיח עם ילדים ובני נוער נפגעי התעללות;  
"חובת דיווח": אתגרים וחסמים;  
הגנה על ילדים נפגעי עבירה: בין ההליך הפלילי להליך הטיפולי;  
סיוור במערך השירותים לילדים בסיכון בירושלים בקמפוס חרוב לילדים האם וכיצד ניתן למנוע התעללות

## חומר חובה לקריאה:

- הרמן, ג'. (1994). טראומה והחלמה. תל-אביב: עם עובד. פרק 5: התעללות בילדים (עמ' 121-143).
- גולדשטיין, ש'. (2005). לדבר את השתיקה, איתור ילדים ובני נוער נפגעי התעללות והזנחה בשירותי הבריאות בקהילה. ירושלים: אשלים. 23-27.
- פינצ'י, ר. כהן, א. וויצמן, א. (2000). מאפיינים והשלכות של התעללות רגשית בילדים ומתבגרים. הרפואה, 138, 237 - 240.
- בן-יהודה, י. (2007). הזנחת ילדים. בתוך: הורוביץ, ד., ובן-יהודה, י. וחובב, מ. (עורכים), התעללות והזנחה של ילדים בישראל (עמ' 513 - 535). ירושלים: אשלים.
- תומיסון, מ. (1996). הזנחה - התחום המוזנח של התעללות בילדים. ירושלים: המועצה הלאומית לשלום הילד והסתדרות הרפואית בישראל.
- Widom, C. S. (1989). The cycle of violence. *Science*, 244 (4901), 160-166.
- שמואלי, ב'. (2010). בין תקיפה, התעללות וענישה פיזית כלפי ילדים. בתוך ת. מורג, (עורכת). זכויות הילד והמשפט הישראלי (עמ' 183 - 222). תל אביב: רמות.
- זליגמן, צ. (2004). מבוא לגילוי עריות: אין אמת, ואין חסד, ואין רחמים. בתוך צ. זליגמן, וז. סלומון, (עורכות), הסוד ושברו: סוגיות בגילוי עריות (עמ' 15 - 40). תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- Goodyear-Brown, P., Fath, A., & Myers, L. (2012). Child sexual abuse: The scope of the problem. In P. Goodyear-Brown (Ed.), *Handbook of child sexual abuse: Identification, assessment and treatment* (pp. 3-120). New Jersey: John Wiley and Sons. Pp. 3-20.
- Kinniburgh, K. J., Blaustein, M., Spinazzola, J., & Van der Kolk, B. A. (2017). Attachment, Self-Regulation, and Competency: A comprehensive intervention framework for children with complex trauma. *Psychiatric annals*, 35(5), 424-430.
- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., & Marks, J. S. (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *American journal of preventive medicine*, 14(4), 245-258.
- בן-אמיתי, ג. (2007). השלכות נפשיות של התעללות בילדים ומתבגרים. בתוך: הורוביץ, ד., ובן-יהודה, י. וחובב, מ. (עורכים), התעללות והזנחה של ילדים בישראל (עמ' 536 - 565). ירושלים: אשלים.
- Ben-Arieh, Asher, and Vered Windman. "Secondary victimization of children in Israel and the child's perspective." *International Review of Victimology* 14.3 (2007): 321-336.
- עינת, ג. ועגני בן-דוב, נ. (2015). פורנוגרמה: השפעות החשיפה לתכנים פורנוגרפיים על ההתפתחות מינית ועל נורמות חברתיות. רשת ללא ביטחון. עמ' 55-60.
- יצחקי, י. (2013). ילד אסור, ילד מותר? על קטינים פוגעים מינית. נקודת מפגש, 5, 4-10.
- Marshall, L. E. (2020). The Utility of Treatment for Sexual Offenders. *The Wiley Handbook of What Works with Sexual Offenders: Contemporary Perspectives in Theory, Assessment, Treatment, and Prevention*, 175-183.
- פרנצי, ש. (1933). בלבול השפות בין המבוגרים לילד: שפת הרוך ושפת התשוקה. בתוך בלבול השפות בין המבוגרים לילד, תל אביב, עם עובד, או בשיחות 2009, כרך י"ג, חוברת 2.
- חוק העונשין, התשל"ז-1997, סימן ו': פגיעה בקטינים וחסרי ישע (בתוך החוק והילד - קובץ חקיקה, המועצה לשלום הילד).
- קדמן, י'. (2010). במותה ציוותה לילדים רבים את החיים: חובת הדיווח על עבירות בילדים - רקע, סקירה ומהות. משפחה במשפט, כרך ג-ד, 337 - 346.
- חוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"ב-2002.

---

גל, ט'י. ווידמן (2002). ילדים נפגעי עבירה בישראל - ריבוי קשיים, מיעוט מענים. ביטחון סוציאלי, 63, 210-235.

Lasher, M. P., & McGrath, R. J. (2017). Desistance from sexual and other violent offending among child sexual abusers: Observations using the sex offender treatment intervention and progress scale. *Criminal justice and behavior*, 44(3), 416-431.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 80 %  
הרצאה 0 %  
השתתפות 0 %  
הגשת עבודה 0 %  
הגשת תרגילים 20 %  
הגשת דו"חות 0 %  
פרויקט מחקר 0 %  
בחנים 0 %  
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: